

PSY253: ROZHOVOR A POZOROVÁNÍ

Anotace:

Kurz je zaměřen k získání praktické dovednosti vedení rozhovoru a pozorování jako nástrojů získávání psychologických poznatků. V průběhu celého semestru probíhají praktické nácviky rozhovoru s využitím videozáznamu, trénink v pozorování a registrace výsledků pozorování. Pozornost je věnována současným paradigmatům kvalitativního i kvantitativního výzkumu a způsobům zpracování získaných dat v jejich kontextech.

Vyučující:

Mgr. Jan Širůček, Ph.D.

Mgr. Michaela Širůčková, Ph.D.

Témata výuky skrze jednotlivé semináře:

1. Rozhovor a pozorování jako zdroj získávání informací:
 - a. etické aspekty
 - c. požadavky na tazatele, pozorovatele
 - d. silné a slabé stránky rozhovoru a pozorování jako základních metody používaných v psychologii
 - e. zdroje zkreslení při využití metody rozhovoru a pozorování ve výzkumu
2. Metodika vedení rozhovoru:
 - a. druhy a využití rozhovoru v psychologii
 - b. fáze vedení rozhovoru
 - c. zásady tvorby otázek a jejich řazení
 - d. technika vedení rozhovoru - kladení otázek a typy otázek v rozhovoru
 - e. formy záznamu rozhovoru
 - f. zpracování a interpretace získaných informací
3. Pozorování
 - a. tvorba pozorovacího schématu, kritéria hodnocení pozorování, formy záznamu pozorování, zpracování a analýza dat
 - b. pozorování v kontextu kvalitativního a kvantitativního přístupu
4. Technické řešení záznamu rozhovoru a pozorování
5. Introspekce a sebereflexe

Harmonogram kurzu PSY253 v podzimním semestru 2017 a důležité termíny

Obě seminární skupiny v tomto semestru sdílí stejné termíny odevzdání dílčích úkolů. Výuka seminární skupiny A probíhá ve stanovené dny od 8:30 do 11:45, výuka seminární skupiny B od 13:00 do 16:15.

pořadí	datum	Téma
Seminární skupina A i B:		
1	29. 9. 2017	Úvod do tématu vedení rozhovoru a pozorování - paradigmatu, záznam, možnosti analýzy a interpretace
2	13. 10. 2017	Jak navodit spolupráci, interakce při vedení rozhovoru
3	27. 10. 2017	Osobnost tazatele a (sebe)pozorování v rozhovoru
4	10. 11. 2017	Reflektování
5	24. 11. 2017	Tvorba otázek a obtížné situace
6	8. 12. 2017	Integrace poznatků o metodě rozhovoru a pozorování - prezentace rozboru videonahrávek rozhovorů

Podmínky úspěšného ukončení kurzu:

Povinná účast na seminářích (povolena je jedna absence), odevzdání a přijetí následujících seminárních úkolů:

Videozáznam vlastního vedení rozhovoru

Nahrajte 45 minutový rozhovor, který může mít Vámi zvolenou formu (anamnestický, explorační, ...), v rozhovoru se bude hodnotit technika jeho vedení, způsob kladení otázek, způsob navázání a udržování kontaktu s klientem (respondentem), uspořádání rozhovoru. Respektujte podmínky nastavení situace, jak budou probírány během seminářů.

Minimální podmínky pro akceptaci nahrávky:

- Kvalitní záznam obrazu i zvuku, dobrá viditelnost na většinu těla i obličeje aktérů po celou dobu rozhovoru
- Kompletní nahrávka, ne pouze fragmenty
- Respondentem nesmí být osoba z primární rodiny nebo partner/ka

Termín odevzdání nahrávky: nahrávku na flashdisku či jiném běžném médiu odevzdejte na semináři 24.11.2017

Rozbor rozhovoru (využití přidělené videonahrávky), kde student prokáže schopnost sestavit kritéria pozorování a jeho zhodnocení. Rozbor rozhovoru bude obsahovat: pozorovací schéma a kritéria hodnocení pozorování, způsob zaznamenávání, analýza získaných dat, závěry a zhodnocení, silné a slabé stránky pozorování. *Bude sepsán tak, aby autorovi nahrávky poskytl smysluplnou zpětnou vazbu k rozhovoru, který analyzoval.*

Rozsah zpracované analýzy: 6 – 8 normostran.

Termín odevzdání textu: 15. 12. 2017 současně do odevzdávnice a autorovi nahrávky

Současně připravte krátkou prezentaci (.pptx) s krátkými ukázkami z rozhovoru v max. délce 7 minut, kterou budeme diskutovat na posledním semináři. Ze rozhovoru, který analyzujete, vyberte tři momenty podle vzoru „start – stop – continue“ ☺

K technickému a metodickému zvládnutí jak rozhovoru, tak jeho analýzy budou směřovat aktivity seminářů 1 až 4.

Reflexe komunikačních dovedností:

Vypracujte reflexi svých komunikačních dovedností, ve které zhodnotíte svoje silné stránky, zaměříte se na to, kde máte v komunikaci rezervy. Popíšete situace, kdy se Vám snadno a kdy obtížně komunikuje. Na závěr sebereflexe se zaměřte na svoje rozvojové potřeby, tj. na čem potřebujete v komunikaci pracovat. Využijete zpětné vazby poskytnuté k nahrávce rozhovoru.

Termín odevzdání textu: do 30. 12. 2017

Hodnocení

Seminární práce jsou hodnoceny jako splněné nebo nesplněné. Práce, které nebudou naplňovat formální a obsahové požadavky, budou vráceny k jedné možnosti přepracování. Vráceny budou též práce, které nebudou odvedeny na dobré jazykové úrovni a v souladu s pravidly českého nebo slovenského pravopisu.

Zkouška

Ke zkoušce připravte kritickou analýzu odborného textu (z relevantních časopiseckých zdrojů nebo odborných monografií), založené na metodě pozorování. V analýze věcně diskutujte úroveň metodologického zvládnutí výzkumného problému, relevantnost řešení analýzy dat, oprávnění interpretace a případně další „nečekané“ aspekty studie. Využijte i znalostí z kursů PSY117, PSY112, PSY259 a PSY252. Shrnující text odevzdejte do odevzdávnice pět dní před vlastním termínem zkoušky. Hodnocení zkoušky bude založeno na úrovni odevzdaného textu a výkonu v diskusi nad ním.

Literatura:

Arksey, H., Knight, P. (1999). Interviewing for social scientists: an introductory resource with examples. Sage.

Cameron, H. (2008). The counselling interview: a guide for the helping professions. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.

Segal, D. L., Hersen, M. (2010). Diagnostic Interviewing. 4th Edition. New York: Springer.

Kvale, S. (2007). Doing interviews. Thousand Oaks, CA : Sage Publications.

Martin, P., Bateson, P. (2009). Úvod do teorie a metodologie měření chování. Praha: Portál.

Rubin, H., Rubin, I. (2005). Qualitative interviewing: the art of hearing data. Sage.

Berman, P.S., Shopland, S. N. (2005). Interviewing and Diagnostic Exercises For Clinical and Counseling Skills Building. New Jersey.

Schlippe, A., Sweitzer, J. (2001). Systemická terapie a poradenství. Cesta Brno.

Shoukri, M. M. (2011). Measures Of Interobserver Agreement and Reliability. Second Edition. New York: Taylor & Francis Group.

Timuřák, L.: Základy vedení psychoterapeutického rozhovoru. Praha: Portál 2006.